

בתי המשפט

א 013760/05		בית משפט השלום תל אביב-יפו	
תאריך: 04/02/2008		כב' השופט חאג' יחיא	בפני:

בעניין: משה מזרחי

התובע

- נ ג ד -

1. הראל חברה לביטוח בע"מ
2. קרנית קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

הנתבעות

מיני-רציו:

* נזיקין – פיצויים לנפגעי תאונות דרכים – הגדרת תאונת דרכים

מעשה שנעשה במתכוון

תביעה לתשלום פיצויים שנגרמו לתובע עקב מאורע שהוא טוען שהוא מהווה תאונת דרכים. השאלה העומדת להכרעה, לאחר שהדיון פוצל בין שאלת החבות לבין שאלת הנזק היא, האם האירוע בו נפגע התובע אכן מהווה אירוע שנעשה במתכוון, והוא מוחרג מהגדרת "תאונת דרכים" בחוק, אם לאו.

בימ"ש השלום קבע:

התובע נהג את רכבו, במהלך הנסיעה שמע רעש וחש כי הוא עלה על משהו, עצר את הרכב, וכשמנוע הרכב עדיין פועל, ירד מהרכב וניגש לחזיתו, והתכופף והסתכל מתחת לרכב, לברר על מה הוא עלה. במצב זה, שמע טריקה של דלת הרכב, התרומם, הסתכל לכוון ההגה, והבחין בדמות שיושבת מאחורי ההגה, ומבטיהם הצטלבו, תגובתו הייתה, לנסות לעצור בגופו את הרכב, ואז הוא התקדם מעט, ובשלב זה האלמוני שילב הילוך לחץ על דוושת הדלק והסתלק מהמקום, תוך כדי כך, התובע נפגע בגופו, מהפינה הקדמית הימנית של הרכב, אזור הפנס, ונפל על הכביש.

למקרא ההגדרה שהוספה בתיקון מספר 8 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים למונח "תאונת דרכים" ("למעט אם ארע כתוצאה ממעשה שנעשה במתכוון, כדי לגרום נזק לגוף או לרכוש"), ברור כי המחוקק רצה להבחין בין נזק שנגרם במהלך שימוש ברכב למטרות תחבורה, ובין מצב בו משמש הרכב ככלי לביצוע עבירה או עוולה, ע"י אדם כלפי חברו, כשמטרת הפעולה היא גרימת הנזק באמצעות הרכב, כאשר במקרה הראשון האירוע בו נגרם לאדם נזק יחשב כתאונת דרכים, ואילו במקרה השני לא יהווה האירוע תאונת דרכים.

על מנת שתתקבל טענת הנתבעת שהמעשה נעשה בכוונה לגרום נזק לגופו של אדם או לרכושו, עליה להוכיח במאזן ההסתברות המקובל במשפט האזרחי שהפעולה שנעשתה ע"י המשתמש ברכב כוונה בראש ובראשונה, לפגוע בנפגע ולגרום לו נזק. לא די שהאפשרות שהנפגע יפגע הינה צפויה, או סבירה, וכי הנוהג

ברכב, התנהג ברשלנות, או בפזיזות. לא די שהגנב ידע או היה עליו לדעת כי פגיעה גופנית בבעל הרכב המנסה למנוע את הגניבה היא אפשרית או ודאית, כל עוד אין הפגיעה בבעל הרכב היא הכוונה המרכזית של הגנב, אלא נלווית למעשה הגניבה של הרכב, אין המקרה יוצא מגדר ההגדרה "תאונת דרכים".

בענייננו, לא ניתן לקבוע כממצא כי אכן האלמוני גיבש החלטה לדרוס את התובע, ולגרום לפגיעתו. מטרתו הייתה לגנוב את הרכב ולהימלט מהמקום, ותוך כדי כך נוצר המגע בין הרכב לבין גופו של התובע. לא הונחה תשתית ראייתית מספקת ולפיה התובע נפגע במעשה שנעשה במתכוון, כדי לגרום נזק לגופו ע"י הגנב, ועל כן, אין האירוע מוחרג מהגדרת תאונת דרכים. התובע נפגע בתאונה עת נהג ברכב מי שאינו מורשה ע"י הבעלים לנהוג ברכב, ועל כן הביטוח שהוצא לרכב מטעם הנתבעת 1 אינו מכסה את המקרה. התביעה נגד הנתבעת 1 נדחית, התביעה כנגד הנתבעת 2 מתקבלת.

פסק דין חלקי

בשאלת החבות בלבד

זוהי תביעה לתשלום פיצויים שנגרמו לתובע עקב מאורע שהוא טוען שהוא מהווה תאונת דרכים, כאשר נהג ברכב מבוטח אצל הנתבעת 1, על פי פוליסת ביטוח חובה, שהופקה בהתאם ל**פקודת ביטוח רכב מנועי** (נוסח חדש) 1970.

תחילה הוגשה התביעה כנגד הנתבעת 2, בטענה כי התאונה נגרמה עקב שימוש ברכב על ידי אלמוני שניסה לגנוב את רכבו של התובע, ואשר מטבע הדברים, עשה שימוש ברכב שלא ברשות הבעלים, ועל כן האחריות נופלת על הנתבעת 2, לטענת התובע, מכוח סעיף 12 לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים.

בהמשך, ביקש התובע, בהסתמך על טענות הנתבעת 2 מכתב ההגנה, לתקן את כתב תביעתו, על מנת לצרף את המבטח כנתבעת נוספת, בהחלטה מיום 11.07.06 מבוקשו ניתן לו, ועל כן כתב תביעה מתוקן כנגד שתי הנתבעות הוגש ביום 15.08.06.

התשתית העובדתית:

בכתב התביעה המקורי, טען התובע לעניין נסיבות אירוע התאונה, כי ביום 18.05.03 נהג ברכב 5777535 באזור התחנה המרכזית הישנה בת"א, וכי במהלך הנסיעה חש התובע כי עלה על מכשול בדרך ולפיכך עצר את הרכב ויצא ממנו כאשר מנוע הרכב נותר מותנע, על מנת לבחון מה אירוע. כאשר עמד התובע בקדמת הרכב, בודק את גלגליו שמע לפתע טריקה של דלת הרכב, וראה אדם זר נכנס לרכב ומתחיל בנסיעה מכוונת לעברו. הרכב פגע בעצמה רבה בתובע והוא עף על פני הכביש.

בכתב התביעה המתוקן, טוען התובע לגבי נסיבות האירוע כי "ביום 18.05.03 נהג התובע ברכב פרטי מסוג פגיו מספר 5777535 בשד' הר ציון, באזור התחנה המרכזית הישנה, בת"א, במהלך הנסיעה חש התובע כי עלה על מכשול בדרך. בכדי לבדוק את מקור הבעיה עצר התובע את הרכב ויצא ממנו כאשר מנוע הרכב נותר מותנע ובהילוך חניה עקב התכופף התובע לבדוק את הגלגל הקדמי הימני של הרכב, שמע לפתע טריקה של דלת הרכב. התובע התרומם ובעודו עומד סמוך לגלגל הקדמי הימני, ראה כי אדם זר נכנס לרכב ומתחיל בנסיעה, הרכב פגע בתובע בעצמה רבה, באזור האגן השמאלי, והתובע עף על פני הכביש".

תחילה יש לשים לב לשינוי נוסח בין הנאמר בכתב התביעה המקורי, לגבי נסיבות התאונה, ובין מה שנאמר בכתב התביעה המתוקן, בין היתר ובעיקר, שבכתב התביעה המקורי, צוין כי "שמע לפתע טריקה של דרך הרכב, וראה אדם זר נכנס לרכב, ומתחיל בנסיעה מכוונת לעברו". המילים "מתחיל בנסיעה מכוונת לעברו", נשמטו מכתב התביעה המתוקן.

על סמך תיאור זה, טוען התובע כי האירוע מהווה תאונת דרכים, אשר אחת מהנתבעות חייבת בפיצוי על הנזקים שנגרמו באירוע,

טענות הנתבעת 1 בכתב ההגנה

הנתבעת 1, בכתב ההגנה שהגישה טענה שאין הכיסוי הביטוחי מכסה את המקרה מחמת זאת שהאירוע אינו מהווה תאונת דרכים, כמשמעות המושג בחוק, יען כי האירוע בו נגרם לתובע נזק הגוף נעשה במתכוון, והאירוע אינו כלול בהגדרת המונח "תאונת דרכים" על פי חוק, ראה לעניין זה סעיפים ז' וחי', לסעיף 1 בכתב ההגנה.

כן טוענת הנתבעת 1, כי אם הטענה בדבר החרגת האירוע מהגדרת המונח תאונת דרכים לא תתקבל, הרי מי שצריך לפצות את התובע על נזקיו, היא הנתבעת 2, שכן מדובר בנהג שנהג ברכב, ללא רשות, וללא רישיון נהיגה, (הגנב).

טענת הנתבעת 2 בכתב ההגנה

הנתבעת 2, אוחזת בטענה כי אכן מדובר באירוע שנגרם במתכוון, וכי הוא אינו כלול בהגדרת המונח תאונת דרכים בחוק הפיצויים לנפגעי תאונת דרכים.

דין

השאלה העומדת בפני להכרעה, לאחר שהדיון פוצל בין שאלת החבות, לבין שאלת הנזק היא, האם האירוע בו נפגע התובע, אכן מהווה אירוע שנעשה במתכוון, והוא מוחרג מהגדרת "תאונת דרכים" בחוק, אם לאו.

על מנת לבחון את השאלה, יש צורך לבדוק את הנסיבות, עד כמה שאפשר בהן נפגע התובע.

כאמור, התובע בכתב התביעה המקורי טען, כי גנב הרכב נסע לעברו במתכוון ואילו בכתב התביעה המתוקן, התובע השמיט מכתב התביעה את המילה במתכוון, ובמקומה טען כי אותו אדם שנכנס לתא הנהג, התחיל בנסיעה והרכב פגע בתובע בעצמה רבה, באזור האגן השמאלי.

את עדותו הראשית מסר התובע בתצהיר, ובהתייחס לנסיבות האירוע, הוא טוען כי **"הזר שילב הילוך ברכב, והחל בנסיעה קדימה, הרכב פגע בי בעצמה חזקה באזור האגן השמאלי, מכוון שעמדתי בצד ימני קדמי של הרכב, הועפתי על פני הכביש"**.

בעדותו בבית המשפט, בחקירתו הנגדית, חוזר התובע על פרטי האירוע, וטוען **"עליתי על משהו היה שם כנראה באותה תקופה שביתה של עובדי התברואה והיו שם ערימות, עליתי על משהו, ושמעתי רעשים תוך כדי שאני נוסע"**, **"עצרתי ליד תחנת אוטובוס בצד הכביש, ירדתי להסתכל את אזור הגלגל, וגם כשעמדתי היו רעשים, התכופפתי לגלגל, שמעתי טריקת הדלת, התרוממתי וראיתי מישהו בתוך הרכב"**. התובע נשאל, על ידי ב"כ הנתבעת 2, **"ש. מה היה הצעד הבא שלך"**, והשיב: **"שום דבר קיבלתי את המכה ונפלתי זה עניין של שנייה, אולי עשיתי עוד צעד קדימה, זה שבריר של שנייה להכניס למהלך ולנסוע"**. (עמוד 11 בישיבת יום 24.06.07).

התובע הופנה להודעתו במשטרה, מיום 16.05.03 שורות 14-17 בה הוא אומר, **"הרכב היה בפרקינג ואני המשכתי להתקדם אליו, והוא כנראה העביר למהלך, הסתכל לי בעיניים, ונתן פול גז, ודרס אותי פרונטאלית, אני עפתי על הכביש"**. ונשאל מדוע הוא אמר את הדברים לשוטר וענה, **"לא יודע"**. ושוב נשאל, אולי זה היה הרושם הראשוני והנכון שאתה קיבלת מאותו אירוע, ותשובתו הייתה **"לא, אני לא יודע, לא זכור לי"**.

במסגרת החקירה הנגדית של ב"כ הנתבעת 2, היא ניסתה להוציא מהתובע כי אכן הגנב הסתכל לו בעיניים, ונהג את הרכב לעברו בכוונה לפגוע בו, ואף הפנתה אותו לאמור בעמוד 2 בהודעה מאותו תאריך שורות 7 ו-8, שם הוא מוסר, **"הוא ראה אותי זה בטוח, ראיתי שהוא מגיב גם בשפת הגוף, ודרס אותי"**. ונשאל למה היום אתה חוזר בך מהאמירה המפורשת שלך שמישהו פגע בך בכוונה, הוא משיב, **"אני לא יודע. הייתי עם כאבים חזקים מאוד, עם תרופות מרגיעות, אני לא זוכר את כל מה שאמרתי בתשובות לשאלות אלו"**.

התובע נשאל עוד **"ש. אתה לא חושב שהשוטר המציא אותם"** וענה **"ת. בטוח שלא, אבל יכול להיות שפרש את הדברים בצורה לא נכונה"**.

הנתבעת 1, בסיכומיה מפנה גם לנספח ב' לסיכומים, דו"ח פעולה שמולא על ידי שוטר ביום האירוע נוסח פרטי הטיפול באירוע, נכתב על ידי השוטר לא כגביית עדות, אלא כתמצית האירוע כפי שהשוטר שמע אותו מהתובע, והשוטר רשם את התמצית במילים שלו, (של השוטר שנסח את האמור בדו"ח

בגוף שלישי ביחס לתובע) וכך הוא מציין "יצא מהרכב, (הכוונה לתובע) והבחין שמישהו נכנס לרכבו.....הוא ניסה לעצור אותו בגופו, החשוד דרס אותו, הוא נפגע באגן, פונה במצב בינוני לאיכילוב."

הנה כי כן, היו בפני התובע מספר הזדמנויות לתאר את אשר ארע, תחילה לשוטר שהגיע למקום, לאחר מכן לשוטר שגבה את ההודעה, לאחר מכן בכתב התביעה המקורי, בכתב התביעה המתוקן, בתצהיר העדות הראשית, ובחקירתו בבית המשפט.

הנתבעות מבקשות ללמוד מהשוני הקל הקיים בדברי התובע, בהזדמנויות השונות, כי אכן האירוע בו נפגע נגרם במתכוון על ידי הבחור שניסה לגנוב את הרכב, ועל כן, אינו נכלל בהגדרת המונח תאונת דרכים.

באשר לדו"ח שנערך ע"י השוטר סמוך מאד לאחר האירוע, והוא המסמך הקרוב ביותר לאירוע, אכן השוטר מציין " הוא ניסה לעצור אותו בגופו, החשוד דרס אותו ", מלים אלו אין משמען, בהכרח, וכפרשנות יחידה אפשרית כי הגנב בקש לדרוס את התובע כמטרה בפני עצמה, וכי אך הרכב שימש לגנב בתור כלי לביצוע הפגיעה. "החשוד דרס אותו" יכולה גם לתאר תוצאה של מהלך בו נפגע התובע כי נדרס ע"י הגנב.

לאחר עיון בכל המסמכים הנ"ל, ושמיעת התובע, אני מגיע למסקנה שהנסיבות בהן נפגע התובע, הן כאלה: הוא נהג את רכבו ברחוב הר ציון באזור התחנה המרכזית הישנה בת"א, במהלך הנסיעה שמע רעש וחש כי הוא עלה על משהו, עצר את הרכב, העביר את ידית ההילוכים להילוך סרק, וכשמוע הרכב עדיין פועל, ירד מהרכב וניגש לחזיתו בצד ימין, והתכופף והסתכל מתחת לרכב, לברר על מה הוא עלה.

במצב זה, שמע טריקה של דלת הרכב, התרומם, הסתכל לכוון ההגה, והבחין בדמות שיושבת מאחורי ההגה, ומבטיהם הצטלבו, תגובתו הייתה, לנסות לעצור בגופו את הרכב, ואז הוא התקדם מעט, ובשלב זה האלמוני שילב הילוך לחץ על דוושת הדלק והסתלק מהמקום, תוך כדי כך, התובע נפגע בגופו, מהפינה הקדמית הימנית של הרכב, אזור הפנס, ונפל על הכביש.

יש לומר כי לא קל, לקבוע את אלמנט הכוונה אצל האלמוני, שכן זאת התרחשות שהתגבשה בנפשו של האלמוני, ואי אפשר להתחקות אחריה, ויש ללמוד אותה, ממכלול נסיבות סביבתיות חיצוניות, הן כאלה שמרכזן הגנב עצמו, והן כאלה שניתנות ללמידה מנסיבות חיצוניות.

אין לנו מידע, לא מפי התובע, ולא מכל מקור אחר, על יחס כלשהו, בין האלמוני לבין התובע, כגון קיומו של סכסוך מסוים, או מניע כלשהו, שיגרם לאלמוני לרצות לפגוע בתובע.

הגנב הוא אדם אלמוני, וכפי שהתרשמתי הינו אלמוני גם, לגבי התובע. כך שלא ניתן לומר שהאלמוני רצה במתכוון תוך שימוש בכלי הקרוי "רכב", לפגוע בתובע כמטרה יחידה מבחינתו, ויש לבדוק את ההתרחשות כפי שתיארתי אותה לעיל, בעיניים של החוק, דברי מלומדים, והפסיקה.

הגדרת תאונת דרכים בחוק:

בנוסח המקורי של סעיף 1 בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה – 1975, הוגדרה התיבה "תאונת דרכים", כך:
"מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף, עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה".

בהצעת החוק, (תיקון מספר 8) 1989, הוצע להוסיף להגדרה את המילים "למעט אם ארע כתוצאה ממעשה שנעשה במתכוון, כדי לגרום נזק לגוף או לרכוש".

בדברי ההסבר להצעת החוק, ולתיקון סעיף 1 בו, נאמר "בהגדרה המוצעת יובהר כי מדובר בשימוש ברכב, למטרות תחבורה בלבד, ולא לשום מטרה אחרת וכן יפורש בה, כי במסגרת תאונת דרכים ייכלל רק נזק שאירע במקרה, ולא עקב מעשה שנעשה בכוונה כדי לגרום לנזק כלשהו, בין לנזק ברכוש, ובין לנזק לגוף, בין לאדם שכלפיו כוון המעשה, ובין לכל אדם אחר.

למקרא ההגדרה שהוספה בתיקון מספר 8 למונח תאונת דרכים, ברור כי המחוקק רצה להבחין בין נזק שנגרם במהלך שימוש ברכב למטרות תחבורה, ובין מצב בו משמש הרכב ככלי לביצוע עבירה או עוולה, על ידי אדם כלפי חברו, כשמטרת הפעולה היא גרימת הנזק, באמצעות הרכב, כאשר במקרה הראשון האירוע בו נגרם לאדם נזק, יחשב כתאונת דרכים, ואילו במקרה השני לא יהווה האירוע תאונת דרכים.

למעשה, הדבר כמעט מובן מאליו, מכיוון שיש מעין סתירה פנימית במושג "תאונה במתכוון", שכן תאונה הינה אירוע חיצוני בלתי צפוי, ופתאומי שגורם לאדם נזק, תאונה אינה יכולה להיות אירוע במתכוון, שאם האירוע נעשה במתכוון, אין הוא עוד בגדר "תאונה" ועל כן יושם לב כי בהגדרה של המונח תאונת דרכים בחוק, לא נאמר "תאונה במתכוון" כפי שקורה ומכנים זאת כך בטעות, גם בסיכומי הנתבעת 2, אלא "מעשה שנעשה במתכוון" ללמדך שהכוונה בסעיף הינה, להחריג מהגדרת תאונת דרכים, מעשה שאדם עשה מתוך כוונה לגרום לאחר נזק.

הרחבתי בעניין זה, כדי להדגיש את הקו המפריד בין אירוע המהווה תאונת דרכים, לבין אירוע שאיננו כזה.

גישת המלומדים, להגדרת המונח "מעשה שנעשה במתכוון":

המחבר, א. ריבלין בספרו תאונת הדרכים מהדורה שלישית עמ' 131 כותב:

"הוצאת המעשים המכוונים שגרמו ישירות לנזק גוף מגדר תחולת חוק הפיצויים מחייבת הבהרות אחרות לא יראו כתאונת דרכים – כך מורה החוק – מאורע שאירע כתוצאה ממעשה שנעשה במתכוון כדי לגרום נזק לגופו או לרכושו של אדם".

הכוונה המוציאה את המאורע בנסיבות מסוימות מגדר תחולת החוק, היא הכוונה, לגרום נזק גוף או הכוונה לגרום נזק רכוש. את המושג כוונה, יש לפרש באורח דווקני. אין "כוונה מועברת" באה בגדר החזקה הממעטת. הכוונה צריך לה שתבטא במודעות הפועל לטיב הפיזי של ההתנהגות, לקיום הנסיבות, ולאפשרות גרימת המעשה, וכן ברצון שתוצאה זו אכן תתגשם. היא צריכה לעלות כדי מזימה ישירה.

א. ריבלין מפנה בעניין זה, לנאמר בת.א. (חיפה) 1587/89 אשקר נ. קרנית פורסם בצלטנר 1814. מוסיף כבי' השופט ריבלין ואומר:

"לא די ביצירת סיכון מודע בלבד אלא הכוונה צריכה להתייחס לגרימת הנזק לגופו או לרכושו של אדם. מי שגרום בפועל לתאונה, אך לא נתכוון לכך, למשל מי שנמלט מרכב בפריצה ממנו בשל חשש שנתעורר בליבו באשר לכוונות הנוהג כלפיו, לא נתכוון לגרום לתאונה, כי כך גם אין לראות בתאונה שנגרמה תוך כדי פעולת הצלה מכוונת משום מאורע שאירע כתוצאה ממעשה שנעשה במתכוון כדי לגרום נזק. כך מי שנהג ברכבו, והבחין במכונית המתדרדרת ברחוב, והפנה את רכבו כלפיה במסלול של ההתנגשות כדי להביא לעצירתה יבוא בגדר הזכאים".

זאת ועוד, בעמוד 243 לספרו הנ"ל של כבי' השופט ריבלין, הוא מציין:

"שנית הכוונה לגרום לתאונה אין לה אלא כוונה במובן הצר, הכוונה הפלילית מתבטאת במודעות בפועל לטיב הפיזי של ההתנהגות לקיום הנסיבות ולאפשרות גרימת התוצאה, וכן ברצון שתוצאה זו אכן תגרם. אולם במשפט הפלילי גם מודעות אדם להסתברות קרובה לוודאי של האפשרות שהתנהגותו תגרום לתאונה, מהווה תחליף לכוונה הפלילית, מבחינת המשקל הערכי. אין זו הכוונה שחוק הפיצויים נדרש לה (ההדגשה שלי ח.י.) לעניין החוק הזה, יש לפרש כאמור את הכוונה הנדרשת בפרוש מצר."

ככלל, ניתן לחשוב שיש מקום לייחס למילים "מעשה שנעשה במתכוון כדי לגרום נזק", משמעויות שונות, ואכן כל בעל דין במשפט המתנהל על אירוע כזה, מייחס למילים אלה, משמעויות הנוחה לגישתו.

יש מי שאומר שדי בכוונה, לעשות את המעשה שכתוצאה ממנו נגרם הנזק, כדי להחריג את האירוע מהגדרת תאונת דרכים בחוק.

כבמקרה שלנו למשל, יש מי שיטען כפי שטוען ב"כ הנתבעת 2, כי די בכך שהנהג התכוון לנהוג ברכב שעה שהוא מבחין בתובע עומד מולו, כדי לייחס לו את הכוונה לתוצאה המתבקשת מנהיגה כזו שעה שהתובע עמד בפני הרכב וקרוב לוודאי שהנהוג ידע שעל ידי הנסיעה הוא יפגע בו.

פרשנות אחרת למונח, היא, צמצום הכוונה של עושה המעשה לגרימת הנזק הגופני, לנפגע או לרכושו. הנתבעת, הטוענת כי המקרה נעשה במתכוון, עליה להוכיח כי אותו נהג שהשתמש ברכב, ותוך כדי כך פגע בתובע, התכוון אכן, ככוונה בלעדית או מרכזית, לפגוע בגופו של התובע.

כמובן שהנטל להוכיח כוונה זו, היא על הטוען אותו, ועל הטוען שהמקרה איננו תאונת דרכים.

הפרשנות שיש לייחס למילים "מעשה שנעשה במתכוון, כדי לגרום נזק לגוף או לרכוש" הינה הפרשנות השנייה הצרה יותר, ולפיה, מי שטוען שהאירוע מוחרג מהגדרת תאונת דרכים, עליו להוכיח כוונה ממשית זדונית של האלמוני שניסה לגנוב את הרכב, לפגוע בגופו של התובע, וכי הדבר לא נעשה ברשלנות, בפזיזות, או בחוסר אכפתיות מצידו.

ההלכה על פי הפסיקה :

בת.א. (ת"א) 10421/06 ברעם דניאל נ. קרנית, [פורסם בנבו] עמדה בפני כב' השופטת שריר סוגיה דומה למקרה בפניי, שבה נטען על ידי הנתבעת 2, קרנית, כי שם היה מדובר במעשה שנעשה במתכוון. המקרה שהיה כך היה.

התובע היה חבר קיבוץ, שיצא מביתו, ששמע טרקטורונים משתוללים בשטח הקיבוץ, התובע וחברו ביקשו לגרום לטרקטורונים לעזוב את שטח הקיבוץ, כשלפתע אחד מהם התהפך, התובע וחברו רצו לקראת הטרקטורון ההפוך, שאר הטרקטורונים ברחו מהמקום, ותוך כדי בריחה פגע אחד מהם בתובע.

כאמור הנתבעת טענה שפגיעתו של התובע שם, היא עונה על החריג של מעשה שנעשה במתכוון, בית המשפט סקר את ההלכה ואת המצב המשפטי, ובסופו של דבר הגיע למסקנה שאין המקרה עונה על ההגדרה של מעשה מכוון, קיבל את התביעה, וקבע שמדובר בתאונת דרכים.

בית המשפט, בפסק דין זה, הסתמך על האמור **בת.א. 63423/00 עוזרי נ. כלל** [פורסם בנבו] אח' שם **נקבע :**

"על הנתבעים להוכיח במידה הנדרשת במשפט האזרחי, דהיינו למעלה מ-50% כי התאונה אירעה במתכוון והם לא עמדו בנטל זה."

בתיק עוזרי, נאמר גם :

"הכוונה לגרום לתאונה, אינה אלא כוונה במובנה הצר. הכוונה הפלילית מתבטאת במודעות בפועל לטיב הפיזי של ההתנהגות, לקיום הנסיבות, ולאפשרות גרימת התוצאה, וכן ברצון שתוצאה זו אכן תגרום. אולם במשפט הפלילי, גם מודעות אדם להסתברות קרובה לוודאי של אפשרות שהתנהגותו תגרום לתאונה, מהווה תחליף לכוונה הפלילית, מבחינת המשקל הערכי, אין זו הכוונה, שחוק הפיצויים נדרש בה. לעניין החוק הזה, יש לפרש כאמור את הכוונה הנדרשת בפרוש מצר" (ציטוט מספרו של כב' השופט ריבלין).

כב' השופט ריבלין, בספרו הנ"ל עמוד 233 מאזכר את ת.א. שלום ת"א, 79915/92. במקרה זה, הופל אדם, במתכוון מתוך רכב נוסע, כאשר היה תלוי עליו שהוא אווז בדלת ובגג, ונקבע שם כי מדובר בתאונת דרכים. ריבלין סבר, שהתוצאה הייתה צריכה להיות הפוכה, שכן לדעתו הנזק נגרם על ידי המעשה המכוון, שבא לידי ביטוי בעצם השימוש ברכב.

בת.א. 4349/04 – סבא – לוי פני נ. שומרה חברה לביטוח ואח', [פורסם בנבו] נדון מקרה דומה, על ידי כב' השופט אמיר, עובדות המקרה שם היו כדלקמן:

ביום 08.01.04 סיימה התובעת את עבודתה, נכנסה למכוניתה, ונהגה אותה מהחנייה לרחוב, אז נזכרה, בדבר מה, עצרה את הרכב, יצאה ממנו, כשהמפתחות נותרים בפנים, ונעמדה בצידו כשהיא מחפשת בכיסיה, בשלב זה, חמק אלמוני בינה לבין הרכב, הדף אותה, ונכנס לרכב למושב הנהג, במטרה לגנוב את הרהב, התובעת ניסתה למנוע זאת, ותפסה את דלת הנהג בידה השמאלית, בשלב זה החל הנהג לנסוע עם הרכב, התובעת נגררה עם הרכב, ונפלה על הכביש.

כב' השופט אמיר נדרש לשאלה כי במקרה זה נפילתה של התובעת בכביש, ופגיעתה נעשו על ידי הגנב האלמוני במתכוון, או שהיא נפגעה באירוע המהווה תאונת דרכים.

השופט סקר את המצב המשפטי, ושוב הגיע למסקנה שהאירוע אכן מהווה תאונת דרכים, וחייב את הנתבעת 2 קרנית, בתשלום הפיצוי לתובעת.

בת.א. 3143/05 (חדרה) עופר בר חי נ. קרנית, [פורסם בנבו].

נדרש השופט שרעבי לסוגיה ומקרה שהיה בפניו כך היה.

התובע ביקר בתחנת דלק, במסגרת עבודתו, בשעה שיצא מבית הקפה לכוון רכב המעביד שחנה במגרש החניה, הבחין שמכסה המנוע של הרכב פתוח, ניגש אליו בהליכה, וכשהתקרב לכדי מספר מטרים הבחין באדם שמנסה לפרוץ את הרכב, ולגנוב אותו, כשלידו מכונית מילוט בה צעירים נוספים. כשהבחינו בתובע, הגנב התחיל לרוץ לעבר רכב המילוט, התובע התחיל במרדף רגלי אחר הגנב, ולפתע רכב המילוט החל בנסיעה מהירה לאחור, לעבר הגנב במטרה לחלצו, הגנב קפץ לתוך הרכב, והתובע הצליח לאחוז בבגדיו של הגנב, כשהרכב היה בנסיעה לאחור, במהלך זאת, השמשה האחורית של הרכב, פגעה חזיתית בידו של התובע.

גם כאן, הנתבעת (שם וכאן) טענה שמדובר באירוע הנכלל במסגרת מעשה שנעשה במתכוון כדי לגרום נזק, כב' השופט שרעבי דחה את טענות הנתבעת, וקבע שלא הוכחה כוונה לגרום לנזק של התובע, קבע כי מדובר בתאונת דרכים וחייב את הנתבעת בפיצוי של התובע.

הרעיון העובר כחוט השני בכל פסקי הדין, בעניין הנדון, הוא כי על מנת שתתקבל טענת הנתבעת, שהמעשה נעשה בכוונה לגרום נזק לגופו של אדם או לרכושו עליה להוכיח במאזן ההסתברות המקובל במשפט האזרחי קרי, מעל ל-50%, שהפעולה שנעשתה על ידי המשתמש ברכב כוונה בראש ובראשונה, לפגוע בנפגע ולגרום לו נזק.

לא די, שהאפשרות שהנפגע יפגע הינה צפויה, או סבירה, וכי הנוהג ברכב, התנהג ברשלנות, או בפזיזות. לא די שהגנב ידע או היה עליו לדעת כי פגיעה גופנית בבעל הרכב המנסה למנוע את הגניבה היא אפשרית או ודאית, כל עוד אין הפגיעה בבעל הרכב היא הכוונה המרכזית של הגנב, אלא נלוות למעשה הגניבה של הרכב, אין המקרה יוצא מגדר ההגדרה "תאונת דרכים"

טענות התובע:

מבחינה עובדתית טען התובע, כי הוא עצר את רכבו לאחר שחש שעלה על משהו, עצר, שילב להילוך סרק, וכשמנוע הרכב עדיין דולק, ירד לבדוק מתחת לרכב מה סיבת הרעש. אמת כי יש הבדלים קלים בגרסאותיו של התובע, בהזדמנויות השונות, בהן מסר את גרסתו לעניין התאונה.

כפי שטוענות הנתבעות, בכתב התביעה המקורי, ציין התובע, שהאדם הזר נכנס לרכב והתחיל בנסיעה מכוונת לעברו, גרסה שלא חזרה על עצמה בכתב התביעה המתוקן, וגם לא בתצהיר העדות הראשית. כמו כן מפנות הנתבעות להודעה שמסר התובע לשוטר במקום האירוע, ממנה ניתן להבין כאילו האלמוני התכוון לדרוס אותו, או דרס אותו, כמצוין בדו"ח הפעולה, ולהודעתו לבוחן המשטרה שגבה את ההודעה בבית החולים.

לאחר ששקלתי את טענות התובע, וטענות הנתבעות בעניין זה, אינני יוכל לקבוע כממצא, כי אכן האלמוני גיבש החלטה לדרוס את התובע, ולגרום לפציעתו. לדעתי גם אם התובע אמר לשוטר במקום, ולבוחן במשטרה, דברים שב"כ הנתבעות מסיקים מהם כוונה של האלמוני לגרום לפציעת התובע, עדיין אין הדבר כך, כנגד ההודעות של התובע, עומדות הנסיבות הכלליות של המקרה, שכן כאמור אין הכרה קודמת בין האלמוני לתובע, לא הוכח מניע, שהאלמוני יגרום לפציעת התובע, ולא הוכח קיומו של מצב בו התובע עמד לסכל את הגניבה, והדרך היחידה שהייתה בפני הגנב להשלמת הגניבה היא פגיעה בתובע ונטרולו.

אמירותיו של התובע נאמרו מיד לאחר האירוע או סמוך לאחר מכן, כאשר הוא עדיין בבית החולים, הרגשתו הסובייקטיבית של התובע, בעיצומה של טראומת הפגיעה, איננה יכולה להעיד, על הכוונה הנדרשת בהגדרה הקבועה בחוק.

מטרתו של הגנב הייתה, לגנוב את הרכב, ולהימלט מהמקום, ותוך כדי כך, ומאחר והתובע, עמד ליד הפינה הקדמית הימנית של הרכב, ובראותו את הגנב, ניסה להתקדם לעברו נוצר המגע בין הרכב לבין גופו של התובע. אך כוונה מפורשת הדרושה על פי המבחנים שהותוו בפסיקה ובדברי המלומדים, אין כאן.

התובע בסיכומיו מפנה לפסיקה שקבעה כי נדרשת כוונה מפורשת העולה כדי מזימה, לפגוע בגופו של תובע, כדי שיוכח האלמנט של מעשה שנעשה בכוונה שבהגדרת סעיף 1 לחוק, ולהוציא את המקרה מהגדרת תאונת דרכים, וטוען כי במכלול העובדות והנסיבות, שבפנינו הדבר לא הוכח ברמה הנדרשת בפסיקה.

כמו כן, טוען התובע, בהתייחס לדברים שמסר לשוטר שגבה את ההודעה במקום האירוע, וההודעה שמסר לבוחן בבית החולים, כי אין ללמוד על כוונתו של הנהג מהתרשמות סובייקטיבית, וסברה מצד התובע, בנסיבות בהן היה נתון בזמן שנפגע, וכי התובע אינו יכול לדעת מה התרחש במוחו של הגנב האנונימי, או מה שניבט בעיניו.

טענות הנתבעת 1:

הנתבעת 1, במסגרת נסיבות האירוע בסיכומיה, מפנה למספר הגרסאות של התובע, אודות האירוע, ומסיקה מכך שתי מסקנות, האחת שנסיעת הרכב נהוג בידי הגנב, הייתה ללא היתר מצד הבעלים, ועל כן, אין הביטוח שהופק על ידי הנתבעת 1 מכסה את המקרה, ושנית כי האירוע נעשה במתכוון על ידי הנהג.

באשר לשאלה, מי השתמש ברכב בשעת האירוע, קמה מחלוקת בין הנתבעות, כאשר מצד אחד, הנתבעת 1 טוענת כי ברגע שהנהג הגנב ישב מהאחורי ההגה ועשה שימוש ברכב, פסק השימוש שנעשה על ידי התובע כנהג, ומעתה השימוש נעשה על ידי הגנב.

הנתבעת 1 מפנה, לאמור בספרו של המלומד יצחק אנגלרד בספרו פיצויים מנפגעי תאונות דרכים, שם הוא אומר:

"אפשר לקבוע באופן כללי כי שליטתו נפסקת רק עם תפיסת השימוש הבלעדי על ידי אדם אחר, תפיסה זו עשויה להיעשות או בהסכמת בעל הרכב, ואז הוא יהיה אחראי לתאונה כלפי צד שלישי, מכוח סעיף 2 ב' לחוק, יחד עם המשתמש, או בניגוד לרצונו, ואז האחראי היחיד הוא הנהג הבלתי מורשה. (ראה עמודים 183-186).

כמו כן מפנה הנתבעת 1, לפסק הדין של כב' השופט אמיר, שהזכרתי לעיל 4349/04 שם נקבע:

"אבל מרגע שהגנב נכנס ברכב, והתיישב ליד ההגה, והחל לנהוג ברכב, הוא בפנים והיא בחוץ, מאותו רגע נפסקה כל שליטה של התובעת, ברכב, והיא חדלה להיות משתמשת. הרי הגנב שלל ממנה את השליטה ברכב, והשימוש שלו נוגד את השימוש שלה.

הנתבעת 2, מנסה לטעון בסיכומיה, בין היתר כי התובע כשהשאיר את מנוע רכבו דלוק, וירד לבדוק את סיבת הרעש, בא אחר והתיישב מאחורי ההגה והחל לנסוע, אחרי שלמעשה שני הנהגים הינם משתמשים ברכב, ועל כן, לא חדל הכיסוי הביטוחי, מטעם הנתבעת 1, מלהתקיים.

עם כל הענווה מצטרף אני לדעתם של המלומד אנגלרד וכב' השופט אמיר.

הרי לא יתכן, כי גם התובע שבידו הייתה השליטה ברכב, עד להגעת הגנב, והגנב שנטל מידי התובע, את השליטה ברכב, בניגוד לרצונו והסכמתו, ועשה בו שימוש שלא ברשות, למעשה על אף רצונו של התובע, יחשבו כמשתמשים-שניהם- ברכב.

לא הגיונית ולא משפטית, לא יכולים שניהם להיות משתמש, שעה ששימושו של הגנב נעשה בניגוד לרצונו ובניגוד להסכמתו של התובע.

אכן נכון שאילולא התערבות הגנב הרי בזמן שהתובע טיפל או בדק את רכבו כפי שעשה בנסיבות העניין הוא היה משתמש ברכב, מכוון שהרכב היה בחזקתו ובשליטתו. מעת שהגנב התיישב מאחורי ההגה והחל בנסיעה פסקה שליטתו וחזקתו של התובע, ברכב. וזו ניטלה ממנו על ידי הגנב. כמו כן, מול התובע טוענת הנתבעת 1, כי אכן מדובר במעשה שנעשה במתכוון, במשמעות המילים בהגדרת סעיף 1 לחוק. ועל כן, אין מדובר בתאונת דרכים.

טענות הנתבעת 2:

הנתבעת 2, התייחסה בסיכומיה לשני רבדים של התביעה, מצד אחד בשאלת השימוש ברכב בשעת פגיעתו של התובע, וטענה כי למעשה התובע לא התייחס לנקודה זו בסיכומיו, הנתבעת טוענת כי למעשה התובע היה בבחינת משתמש ברכב ביחד עם הגנב, ועל כן יש כיסוי ביטוחי למקרה על ידי הנתבעת 1. הנתבעת 1 מסתייגת מאימוץ דעתו של מר אליעזר ריבלין כמחבר ספר על תאונת הדרכים, להבדיל מדעתו בשבתו כשופט בבית המשפט העליון, וטוענת כי דבריו של מר ריבלין בספר אינם אלא דעה של מחבר, ואין להם תוקף מחייב הגם שהמחבר הוא שופט בבית המשפט העליון. הנתבעת 2, חולקת על דעתו של המחבר ריבלין (להבדיל מהשופט ריבלין), כי את המילים "מעשה שנעשה במתכוון", יש לפרש בצמצום וכמילים המתייחסות לכוונת זדון ומזימה. הנתבעת טוענת שיש להחיל על המילים את הפרשנות המרחיבה ואף הפרשנות המקובלת במשפט הפלילי, ולפיה אין צורך להוכיח כוונה מפורשת לפגוע בתובע, אלא יש להתייחס למקרה ככוונה הנלמדת מכלל הנסיבות ובכלל זה העיקרון שאדם מתכוון לתוצאות מעשיו.

אינני יכול לקבל פרשנות זו.

על כוונת המחוקק, לפני דברי הפרשנות של ריבלין המחבר, וריבלין השופט, ויתר הפוסקים, ניתן ללמוד כאמור מהצעת חוק הפיצויים תיקון מספר 8, שם נאמר במפורש כפי שצינתי לעיל, כי בהגדרה המוצעת יובהר כי מדובר בשימוש ברכב למטרות תחבורה בלבד, ולא לשום מטרה אחרת, וכן יפורש בה כי במסגרת תאונת דרכים ייכלל רק נזק שאירע במקרה ולא עקב מעשה שנעשה בכוונה כדי לגרום לנזק כלשהו.

מילים אלו, בהצעת החוק, מובילות בהכרח למסקנה שקיבלה ביטוי בדבריו של השופט ריבלין כשופט וכמחבר ספר, וגם בפסיקה הנוספת שמטרת המחוקק הייתה להחיל את הוראות החוק, על מקרים שהתרחשו במסגרת שימוש ברכב לצורכי תחבורה, ולא שימוש ברכב ככלי לפגוע גופנית בגופו או ברכושו של אדם אחר.

הנה המילים בעצמן אומרות: "במסגרת תאונת דרכים, ייכלל רק נזק שאירע במקרה, ולא עקב מעשה שנעשה בכוונה כדי לגרום לה נזק".

קיים קו מפריד ברור, בין פגיעה גופנית שנגרמה במקרה, גם אם היא נגרמה אגב מעשה פלילי של גניבת הרכב, או פגיעה שהתקיימה לגביה כוונה מפורשת לגרום אותה, כשהראשון תאונת דרכים, והשני לא תאונת דרכים.

הנתבעת מרחיקה לכת ומצטטת הלכות מהמשפט הפלילי לגבי פרשנות המילה "כוונה", ואין בידי לקבל את הטענה שיש להחיל על הגדרת המונח "מעשה שנעשה במתכוון" את עקרונות המשפט הפלילי.

הנתבעת מפנה אותי לפסק הדין בעניין [רע"א 9384/05](#) מגדל חברה לביטוח נ. דניאל עסאם ואח' [פורסם בנבו] ומבקשת ללמוד ממנו כי ביהמ"ש, למד מתוך נסיבות המקרה על כוונה מסתברת של המשיבים, לעשות מעשה במתכוון. למעשה פסק דין זה, תומך בגישה השלטת בפסיקה. ביהמ"ש, אינו מאשר את הטענה שכוונה כוללת גם התייחסות בלתי אכפתית לאפשרות התרחשות הנזק, או כוונה במובנה הפלילי, אלא כוונה במובנה הצר שהוסבר לעיל, וביהמ"ש, בפסק הדין הנ"ל קבע כי הייתה כוונה כזו. ההבדל הוא בין קביעה על פי ממצאים מפורשים של כוונה, או למידה על קיומה של כוונה מכלל הנסיבות, אבל תמיד תישאר הדרישה לקיומה של כוונה מוכחת מצד המשתמש ברכב, לפגוע גופנית באחר.

כמו כן, מפנה הנתבעת 2, לפסק הדין בע.א. (באר שבע) 1095/04 שצורף לסיכומיה, ולדעתי גם פסק דין זה, תומך בהלכה הכללית אליה התייחסתי לעיל, הדורשת קיומה של כוונה מפורשת להביא לתוצאה של פגיעה בגופו של הנפגע.

במקרה ההוא, בעל הרכב הנפגע ראה אדם יושב ברכבו ומנסה לגנוב אותו, המשיב אץ לרכבו, ותפס בדלת הרכב, כאשר מבקש הוא בכך למנוע מהגנב לגנוב את הרכב. התובע אמר שהוא ראה **"שמישהו יושב בתוך הרכב, ומנסה להניע את האוטו, פתחתי את הדלת החזקתי אותה, ושאלתי אותו מה אתה עושה באוטו, החזקתי את ידית דלת האוטו כדי שהוא לא יברח, אז הוא דחף את הדלת נפלתי, קמתי כדי לנסות ולרוץ, אחרי הבן אדם"**.

בפסק דין הנ"ל, אכן נקבע כי חלה עליו החזקה הממעטת אשר בסעיף 1 לחוק, וכי המעשה נעשה בכוונה, כדי לגרום נזק לגופו של התובע.

סבורני כי גם במקרה הזה, הנתבעת לומדת פנים שלא כהלכה מאותו פסק דין, שכן גם פסק דין זה, מאמץ את ההלכה הכללית ולפיה, יש לקבוע כוונה מפורשת לפגוע בתובע, דרך לימוד על קיומה של כוונה זו, יכולה להיות שונה ממקרה למקרה.

בפסק דין זה, מבחינה עובדתית, הגנב דחף את הדלת עליה נתלה התובע, כלפי חוץ, כדי לנער אותו מעליה, ולהדוף אותו מחוץ לרכב, כדי להימלט.

כאן התקיים האלמנט של כוונה, לפגוע בתובע, כדי להתפטר מאחזיתו בדלת, ואין כל ספק שכאן התקיים אלמנט הכוונה הדרוש בסעיף 1 לחוק, ואין הדבר נוגד את מה שאמרתי לעיל, בדבר הצורך בהוכחת כוונה במובנה העובדתי המצומצם, קרי: לפגוע בגופו של התובע.

סבורני שגם יתר הפסיקה, שצורפה על ידי הנתבעת בסיכומיה, איננה סוללת את הדרך למסקנה שהנתבעת מבקשת ממני לצעוד בה, קרי: להכליל בתוך ההגדרה, מעשה מכוון, גם במעשה רשלני, או פזיז, או תוצאה שהינה תוצאה טבעית למעשהו של אדם גם אם לא התכוון לאותה תוצאה במפורש כמקובל במשפט הפלילי.

מכל האמור לעיל, ניתן לסכם ולומר, כי התובע נפגע בתאונה, עת נהג ברכב מי שאינו מורשה על ידי הבעלים לנהוג ברכב, ועל כן, הביטוח שהוצא לרכב על פי הפקודה מטעם הנתבעת 1, אינו מכסה את המקרה.

כמו כן, ניתן לקבוע כי לא הונחה תשתית ראייתית, מספקת ולפיה, התובע נפגע במעשה שנעשה במתכוון, כדי לגרום נזק לגופו על ידי הגנב, ועל כן, אין האירוע מוחרג מהגדרת תאונת דרכים. התובע נפגע בתאונת דרכים, במובנה על פי החוק, על ידי מי שאינו מורשה לנהוג ברכב, החובה לפצות את התובע על נזקיו מוטלת על הנתבעת 2.

התביעה נגד הנתבעת 1 נדחית, התביעה כנגד הנתבעת 2 מתקבלת
הנתבעת 2 תשלם לתובע ולנתבעת 1 סך של 7500 ₪ בתוספת מע"מ כל אחד

קובע את התיק לקדם משפט נוסף לדיון בשאלת הנזק, ליום 6/5/08 בשעה 10:00

ניתן היום י"ז שבט תשס"ח 24 ינואר 2008 בהעדר הצדדים

חאגי יחיא 13760/05-54678313

ע. ג'. חאג' יחיא, שופט

קלדנית: עוזרי אורנה

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה